ਏ

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 634/2010)

ਬੀ

12 ਜੁਲਾਈ, 2022

[ਅਜੈ ਰਸਤੋਗੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਸੀ

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860: ਧਾਰਾਵਾਂ 409/109, 420/109, 467/109, 471/109, 474/109, 477-A/109 ਅਤੇ 120-B-ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988-ਧਾਰਾਵਾਂ 13 (1) (ਡੀ) ਅਤੇ 7-ਰਾਜ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਡਿਪੂ ਦੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼, ਕਿ ਕੰਡਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਟਿਕਟਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਛਾਪੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਉਸ ਲਈ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਡਿਪੂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ-ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨਾ-ਤਿੰਨ ਕੰਡਕਟਰਾਂ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ।

ਡੀ

409/109, 420/109, 467/109, 471/109, 474/109, 477-A/109 ਅਤੇ 120-B ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਅਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ 13 (i) (ਡੀ) ਅਤੇ 7 ਪੀ. ਸੀ. ਐਕਟ, ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨਾ-ਅਪੀਲ ਉੱਤੇ, ਵਾਚਿਆ ਗਿਆ:ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੀ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ

ਈ

ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਵਜੋਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ-ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਲੈਣ ਲਈ ਅਸਲ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ-ਇੱਕ ਵਾਰ, ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ

ਐੱਫ *ਬਰਾਮਦਗੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੱਸਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੰਡਕਟਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਅਸਪਸ਼ਟ ਟਿਕਟਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਰਿਪੋਰਟ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਸਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ-ਸਬੂਤ*

ਜੀ *ਅਸ਼ੋਕ ਧੁਲੀਚੰਦ ਬਨਾਮ ਮਾਧਵਰਾਓ ਦੂਬੇ* **(1975) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 664: [1976] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 246;** *ਜੈ ਦੇਵ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1973 ਐਸ. ਸੀ. 612; ਸ਼ਰਦ ਬਰਦੀਚੰਦ ਸਾਰਦਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* **(1984) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 116:[1985] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 88;** *ਸੁਜੀਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ* **(2013) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 406;**

ਐੱਚ

ਸਮਸੂਲ ਹੱਕ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ (2019) **18 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 161;** *ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ* **ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1957 ਐਸ. ਸੀ. 637:[1957] ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 953;** *ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਐੱਸ. ਬੋਬੜੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* **(1973) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 793:[1974] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 489;** *ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (2002) 1* **ਐਸਸੀਸੀ 702:[2001] 4 ਸਪਲਿ.ਐੱਸਸੀਆਰ 163;** *ਸੁਜੀਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ* **(2013) 12 ਐੱਸਸੀਸੀ 406:[2013] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 830;** *ਰਾਜੀਵ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ* **(2015) 16 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 369**; *ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਵਸੀਫ਼ ਹੈਦਰ* **(2019) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 303: [2018] 14 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1161-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।** ਏ ਬੀ

<u>ਹਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਕਦੱਮਾ</u> ਸੀ

[1976] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 246 6	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 6 (iv)**
ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1973 ਐਸ. ਸੀ. 612	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 6 (vii)**
[1985] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 88	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 6 (vii)**
(2013) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 406 6	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 6 (vii)**
(2019) 18 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 161 6	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 6 (vii)**
[1957] ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 953	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 6 (viii)**
[1974] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 489	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 6 (viii)**
[2001]4 ਸਪਲਿ.ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 163	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 6 viii)**
[2013] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 830	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 6 (viii)**

ਡੀ ਈ

(2015) 16 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 369 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 6 (viii)

[2018] 14 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1161 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 6 (viii)

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ ਐੱਫ 634/2010

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 205-ਐੱਸ. ਬੀ./2002 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮਿਤੀ 14.09.2009 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 633/2010 । ਜੀ

ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ, ਵਰਿਸ਼ਟ ਵਕੀਲ, ਡੀ. ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼੍ਰੇਆ ਦੱਤ, ਮਨੂ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਤਵੀਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ, ਸੰਜੇ ਜੈਨ, ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ, ਅਨਿਕੇਤ ਜੈਨ, ਉਮੰਗ ਸ਼ੰਕਰ, ਵਕੀਲ। ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ।

ਐੱਚ

ਆਰ. ਕੇ. ਰਾਠੌਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਗੋਗੀਆ, ਵਕੀਲ। ਵੱਲੋਂ ਏ ਜਵਾਬਦੇਹ ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਦੁਆਰਾ

ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ, ਜੱਜ

1. ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵੱਲੋਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 205(ਐੱਸ. ਬੀ.)/2002
ਬੀ (ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ) ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਮਿਤੀ 14.9.2009 ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਸਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾਵਾਂ 409/109, 420/109, 467/109, 471/109, 474/109, 477-A/109 ਅਤੇ 120-B ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ
ਸੀ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਜਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਾ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਜਾ ਹੋਰ ਵਧਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਮਿਤੀ 28.1.2002 ਦਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1) (ਡੀ) ਅਤੇ 7 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

<u>ਤੱਥਃ</u>

ਡੀ 2. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈਃ

(i) ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਡਿਪੂ, ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਇੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਤੀ 04.05.1996 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਡਿਪੂ, ਮੁਕਤਸਰ ਦਾ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ,
ਈ ਕੰਡਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਟਿਕਟਾਂ ਵੇਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਛਾਪੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਉਸ ਲਈ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਪੂ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਸਨ।

(ii) ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਐੱਫ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਮੁਕਤਸਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(iii) ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮੁਕਤਸਰ ਨੇ ਕਥਿਤ ਘੁਟਾਲੇ ਸਬੰਧੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਕੱਤਰ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜੀ।ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ,

(ਏ) ਸ੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਉਪ ਸਕੱਤਰ, ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਣ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮੁਕਤਸਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-20), ਜੀ

(ਬੀ) ਸ੍ਰੀ ਐੱਮ. ਐੱਸ. ਸੰਧੂ, ਐੱਸ. ਡੀ. ਐੱਮ., ਜੀਰਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-21) ਅਤੇ,

---

1 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ".

2 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਪੀ. ਸੀ. ਐਕਟ"

ਐੱਚ

(ਸੀ) ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ, ਐਸ. ਡੀ. ਐਮ., ਬੱਸੀ ਪਠਾਣਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-22); ਅਚਨਚੇਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਏ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ।

(iv) ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ 11.05.1996 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ-ਮੁਕਤਸਰ ਅਤੇ ਸਿਰਸਾ-ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਰੂਟਾਂ ਉੱਤੇ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉਸ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਕੇ ਵਧਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਦੇ-ਬਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਟਿਕਟ ਬੈਗ ਸਣੇ ਨਕਦੀ ਨੂੰ ਕਬਜੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ।

(v) ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਕੁੱਝ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਬੀ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜੋ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਦੁਆਰਾ ਠੇਕੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

(vi) ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਮੈਨੇਜਰ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਸੀ

(vii) ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਘੁਟਾਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਕਤਸਰ ਡਿਪੂ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਡਿਪੂਆਂ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉੱਡਣ ਦਸਤੇ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਤੇ ਉੱਡਣ ਦਸਤੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਵੀ ਡੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

(viii) ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਮੈਨੇਜਰ, ਸਹਾਇਕ ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਸਬੰਧਤ

ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਈ ਗਈ ਸੀ।

(ix) ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਏ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 409, 419, 420, 465, 468, 467, 471, 474, 477-ਏ ਅਤੇ 120-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(x) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 173 (2) ਐੱਫ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ, 1973[3] ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਦਰਾਂ (15) ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਅਰਥਾਤ ਸੱਤ (7) ਕੰਡਕਟਰਾਂ, ਚਾਰ (4) ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਚਾਰ (4) ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ/ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ 23 ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਜੀ

3. ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ।

---

[3] ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਸੀਆਰਪੀਸੀ"

ਐੱਚ

ਏ

4. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 28.01.2002 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਦੋ ਮੈਨੇਜਰਾਂ/ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੋ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਗੁਰੂਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਖਰੇਤੀ ਲਾਲ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਕੀ ਗਿਆਰਾਂ (11) ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ।ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ

ਬੀ

ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰ (4) ਅਪੀਲਾਂ 2002 ਦੀ 179(ਐੱਸ. ਬੀ.), 2002 ਦੀ 205 (ਐੱਸ. ਬੀ.), 2002 ਦੀ 228 (ਐੱਸ. ਬੀ.) ਅਤੇ 2002 ਦੀ 245 (ਐੱਸ. ਬੀ.) ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 14.9.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਬਾਕੀ ਮੈਨੇਜਰਾਂ/ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਲਵੱਤੀ ਅਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਕੀ ਦੋ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਿੰਨ

ਸੀ

ਕੰਡਕਟਰਾਂ-ਚਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜੁਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਿੰਨ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਸਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

ਡੀ

5. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈਃ

(i) ਪੀਡਬਲਯੂ-20, ਪੀਡਬਲਯੂ-21 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-22 ਦੇ

ਈ

ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਨਕਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ

ਐੱਫ

ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 15 ਫਰਵਰੀ, 2001 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 65 (ਸੀ) ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872[4] ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ

ਜੀ

ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ।ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਐੱਚ

4 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਸਬੂਤ ਐਕਟ"

ਏ

(ii) ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਤੱਥ ਖੋਜ ਰਿਪੋਰਟ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਬੂਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।ਇਹ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਜਦੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਹੀ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ.-18 ਦੇ ਅਰਜੁਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਸ਼ਰਤਾਂ: ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, *"ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"*

ਬੀ

(iii) ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੁੱਟਰ, ਪੀਡਬਲਯੂ-23 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਫਸਰ, ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੀ ਇੱਕ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ।ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਮੂਲ, ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਸੀ

(iv) ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ, **ਅਸ਼ੋਕ ਧੁਲੀਚੰਦ ਬਨਾਮ ਮਾਧਵਰਾਓ ਦੂਬੇ**[3] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਜਤਾਇਆ ਹੈ ।

ਡੀ

(v) ਵਾਹਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਰੀਖਣ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉੱਚ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ

ਵਾਲੀਆਂ ਕਥਿਤ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿਕਟਾਂ/ਜਾਅਲੀ ਟਿਕਟਾਂ/ਟਿਕਟਾਂ ਈ
ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ
ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ-ਦਿਲਬਾਗ ਨੂੰ ਸੌਂਪ
ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿਕਟਾਂ ਨੂੰ
ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।
ਨਿਰੀਖਣ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-
ਵੱਖ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ
ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਇਹ ਟਿਕਟਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀਲ ਕੀਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ
ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-15 ਐੱਫ
ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹ ਨਾ ਤਾਂ
ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਗਵਾਹ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ
ਬਰਾਮਦਗੀ ਬਾਰੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨਾ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਟਿਕਟਾਂ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀਆਂ ਸਨ।

(vi) ਕਿਸੇ ਵੀ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਉੱਚ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ
ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯਾਤਰੀ ਦੀ ਜੀ
ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ
ਮਾਮਲਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਅਲੀ ਟਿਕਟਾਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ
ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।

(vii) ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ
ਸਮੇਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲੀ ਵਾਧੂ ਨਕਦੀ ਵੀ ਨਾ ਤਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ
ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ

ਐੱਚ

---

[5] (1975) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 664 (ਪੈਰਾ 7)

ਏ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈਃ-

ਜੈ ਦੇਵ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ[6] ,

ਬੀ **ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਦੀਚੰਦ ਸਾਰਦਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ** [7],

ਸੁਜੀਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ [8],

ਸਮਸੂਲ ਹੱਕ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ [9]

(viii) ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ

ਸੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਬਲਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ, ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆਃ

ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [10],

ਡੀ **ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਐੱਸ. ਬੋਬੜੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ** [11],

ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ [12],

ਸੁਜੀਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ [13],

ਰਾਜੀਵ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ [14],

ਈ **ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਵਸੀਫ਼ ਹੈਦਰ**[15] ।

7. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ

ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ, ਠੋਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-15 ਨੇ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-20, ਐੱਫ ਪੀਡਬਲਯੂ-21 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-22 ਨੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ

---

6 ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1973 ਐਸ. ਸੀ. 612 (ਪੈਰਾ 21)

7 (1984) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 116 (ਪੈਰਾ 143-145)

8 (2013) 12 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 406 (ਪੈਰਾ 20)

9 (2019) 18 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 161 (ਪੈਰਾ 13,22,23)

ਜੀ

10 ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1957 ਐਸ. ਸੀ. 637 (ਪੈਰਾ 12)

11 (1973) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 793 (ਪੈਰਾ 19)

12 (2002) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 702 (ਪੈਰਾ 24)

13 (2013) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 406 (ਪੈਰਾ 13)

14 (2015) 16 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 369 (ਸਫ਼ਾ 69)

15 (2019) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 303 (ਪੈਰਾ 22)।

ਐੱਚ

ਏ

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ।ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ' ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ; ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਠੋਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ' ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਬੀ

8. ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ।

9. ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਚਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ, ਮੁਕਤਸਰ ਡਿਪੂ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਆਪਣੀ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੇ ਚੀਫ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਰਸਤੇ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਡੌਕਟਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉੱਤੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਅਤੇ

ਸੀ

ਡੀ

ਰਸਤੇ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਈ ਨੂੰ ਸੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਕਿਸ ਬੱਸ ਜਾਂ ਕੰਡਕਟਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਉਹ ਉਦੋਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਥਿਤ ਟਿਕਟਾਂ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਬੱਸ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਰਸਤੇ ਦੇ ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਇਹ ਟਿਕਟਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਬੱਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਢੁਕਵੀਂਆਂ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਦੁਆਰਾ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਐੱਫ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇ ਨੰਬਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਲਨਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

10. ਪੀਡਬਲਯੂ-15 ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ, ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼, ਮੁਕਤਸਰ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ 04.08.1986 ਨੂੰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-8) ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਬੱਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਾਊਚਰਾਂ, ਰਸਤੇ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੀ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ Ex-PW8/A ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ। ਉਹ ਉਸੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਚਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-8) ਨੇ ਤਿੰਨ ਬੱਸਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਸਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਟਿਕਟਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਐੱਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਉਸ ਨੂੰ

ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ

ਏ ਟਿਕਟਾਂ ਜਾਂ ਰਸਤੇ ਦੇ ਬਿੱਲ ਕਿਸ ਬੱਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਂ ਡਿਪੂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਟਿਕਟਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੰਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

11. ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-15 ਉਹ ਦੋ ਗਵਾਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ,
ਬੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ, ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀਃ

- ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਸੀਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-15 ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ
ਸੀ ਸਨ।
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਥਾਣੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿਕਟਾਂ ਨੂੰ ਸੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਇਹ ਰਸਤੇ

ਦੇ ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਟਿਕਟਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਹਨ ਨਾਲ

ਡੀ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

- ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਦੁਆਰਾ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੰਬਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੈੱਕਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਈ 12. ਪੀਡਬਲਯੂ-20, ਪੀਡਬਲਯੂ-21 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-22 ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 11.05.1996 ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ-ਇਨ-ਚੀਫ਼

ਐੱਫ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈਃ

(i) ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼, ਮੁਕਤਸਰ ਡਿਪੂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੇ ਮੁਕਤਸਰ ਡਿਪੂ

ਜੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਕ ਚੁੱਕੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ (ਖੱਦਰ ਟਿਕਟਾਂ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੀ।

(ii) ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਐੱਮ. ਐੱਸ. ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ ਸਨ।

ਐੱਚ

ਏ

(iii) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਅੱਤਲ ਕੰਡਕਟਰ ਨਿਯਮਤ ਕੰਡਕਟਰ ਦੀ ਥਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।

(iv) ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੀ

(v) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਿਕਟਾਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਈਆਂ।

(vi) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਟਿਕਟ ਲਈ ਸੀ। ਸੀ

(vii) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਮੈਨੇਜਰ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ।

(viii) ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਬੱਸਾਂ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਪਰਮਿਟ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਦੇ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਡੀ

(ix) ਜਾਂਚ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੰਡਕਟਰ ਦਾ ਨਾਮ, ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕੰਡਕਟਰ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਖੱਦਰ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕੇ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਖੱਦਰ ਟਿਕਟਾਂ ਕਿਸ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਈ

(x) ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ

Ex.PW-20/A ਵਿੱਚ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਐੱਫ

(xi) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ Ex.PW-20/A ਇੱਕ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਹੈ। ਮੂਲ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮੁਕਤਸਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਮੁਅੱਤਲੀ ਲਈ ਸਕੱਤਰ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਜੀ

(xii) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

(xiii) ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਿਰ੍ਹਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜਿਰ੍ਹਾ ਦੌਰਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਐੱਚ

ਏ

13. ਨਿਰੀਖਣ ਟੀਮ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਪਹਿਲਾਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਦੂਜਾ, ਉਹ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਕਿ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਗੁੰਮ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧੀਨ

ਬੀ

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਲੈਣ ਲਈ ਮੂਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ

ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਸਬੂਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੱਸਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਬੱਸਾਂ (ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ) ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਅਪੁਸ਼ਟ ਟਿਕਟਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜਾ, ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ

ਡੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਾ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

14. ਸਾਡੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ

ਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬੋਝ ਪਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

15. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਾਂ ਮੰਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

16. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

17. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।ਉਹ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ

ਐੱਫ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤੀ-ਪੱਤਰ, ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲਾਂ ਮੰਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।